

PRIKAZI I RECENZIJE

Nikola Vranješ

**ZA NOVI ŽIVOT U KRISTU.
PRILOZI PASTORALU SAKRAMENATA**

Glas Koncila, Zagreb, 2017., 208 str.

Nova knjiga Nikole Vranješa govori o sakramentima. Naglasak je na praktičnom – pastoralnom aspektu sakramentalnoga života. O tomu svjedoči sam naslov knjige: *Za novi život u Kristu. Prilozi pastoralu sakramenata*. Upravo zbog naglaska na sakramentalnom životu knjigu će sa zadovoljstvom pročitati svaki zauzeti svećenik pastoralac, student teologije, ali i bilo koji vjernik koji shvaća ozbiljnost sakramentalnoga života vjere. Tekst knjige potiče čitatelja na refleksiju o vlastitom sakramentalnom iskustvu, bilo kao djelatelja bilo kao primatelja sakramenata.

Djelo otkriva autorovu sposobnost spajanja teološke refleksije i pastoralne prakse te iznova potvrđuje kako je za plodno teološko promišljanje o pastoralu sakramenata vlastito pastoralno iskustvo autora od presudnog značenja. Vranješovi *prilozi pastoralu sakramenata* predstavljaju stoga dobar spoj teorije i prakse te otkrivaju njegovu originalnost i stručnost na polju teološko-pastoralne refleksije iza koje stoji ozbiljna pastoralna zauzetost.

U uvodu knjige jasno je istaknuto da kod govora o sakramentima možemo razlikovati tri momenta: ono što prethodi sakramentu, dakle priprava, zatim samo sakramentalno slavlje te ono što slijedi, a to je život u snazi primljenog sakramenta. Vranješa ovdje zanima ono što prethodi i ono što slijedi podjeljivanju sakramenta. Nije dakle naglasak na sakramentalnom slavlju ni na dogmatskom sadržaju sakramenata nego na dobroj pripravi, jer upravo o njoj ovisi ono što slijedi nakon slavlja, a to je dobar sakramentalni život.

Knjiga je podijeljena na sedam poglavlja koja slijede klasičan ustroj sedam sakramenata. Sukladno tom klasičnom ustroju, sedam sakramenata vjere može se podijeliti u tri skupine: sakramenti kršćanske inicijacije, krštenje, krizma i pričest; zatim sakramenti ozdravljenja, ispovijed i bolesničko pomazanje; te sakramenti služennja, sveti red i ženidba.

U prvoj skupini sakramenata autor poseban naglasak stavlja na spomenutu pripremu za sakramentalno slavlje te na mistagoški aspekt sakramentalnoga života, odnosno na ono što slijedi nakon primanja sakramenta. Vranješ dijagnosticira probleme koji se ovdje susreću u pastoralnoj praksi te promišlja moguća rješenja. U tom smislu dotiče problem koji predstavlja muku svakom suvremenom pastoralcu, a to je *formalizam*, formalno, običajno ili više kulturološko poimanje sakramenata s čime se sve češće susreću suvremeni svećenici pastoralci, župnici i katehete.

Autor ovu problematiku dotiče prilično slikovito ne gubeći iz vida ono bitno. On govori o nužnosti obnove pastoralna sakramenata krštenja male djece te spominje izazove i trendove koji se susreću kod pripreme roditelja i kumova za sakrament krštenja. Ne ustručava se spomenuti činjenicu da je “većina roditelja ostala na razini infantilnih predodžbi o Bogu i Crkvi iz razdoblja svojega djetinjstva” te se zbog toga od njih ne može očekivati ispunjavanje odgovorne zadaće pripreme svoje djece za sakramentalni život. Isto vrijedi i za sakramentalno kumstvo kojemu se danas često pristupa kao jednoj više kulturalno-društvenoj kategoriji. Pastoralni teolog ovdje uočava nužnost stvaranja novih, vlastitih modela pripreme kumova. Jednom riječju, dijagnosticira se velik raskorak između ideala sakramentalnog života i življene stvarnosti. Vranješ ovdje ne daje recepte, ali promišlja, propituje i otvara perspektive, što njegovoj knjizi daje posebnu vrijednost.

U istom stilu, kod govora o sakramentu svete potvrde te općeg fenomena udaljavanja mladih od crkve nakon primanja ovoga sakramenta, autor vrlo hrabro spominje mogućnost stavljanja naglasaka na duhovno-molitveno i slavljeničko iskustvo Duha Svetoga kod mladih tijekom procesa pripreme za slavlje potvrde. Činjenica je da

nam mladi “izlaze iz razdoblja priprave bez istinskog osobnog i zajedničkog iskustva molitve, slavlja i zajedništva”. Vranješ ovdje podsjeća na sugestije pape Franje koji poziva na uspostavljanje nove sinteze sa suvremenom kulturom, u čemu nam od pomoći mogu biti upravo mlade generacije koje su tipični predstavnici “nove kulture”. Predlaže stoga prilagođavanje modela i načina katehiziranja mladih. Smatra da pastoral potvrde treba povezati s pastoralom mladih. Štoviše, kod pastorala mladih treba staviti naglasak na cijelu župnu zajednicu kao glavnog čimbenika kateheze.

Kod govora o sakramentu euharistije, autor je prilično ozbiljan. Ukazuje na određene suvremene izazove i problematične prakse te potiče na traženje rješenja. Spominje činjenicu kako se u različitim crkvenim događanjima euharistijsko slavlje često pridoda kao sastavni dio nekog programa, nekada upravo na način da se taj program popuni. Spominje i nedovoljno poznavanje liturgijskih knjiga od strane određenog broja današnjih svećenika, zatim selektivno pristupanje obredu euharistije, želju za individualizacijom slavlja te slabo pripremljene propovijedi. Otvara i pitanje slavlja krštenja i ženidbe u misi u slučajevima kada se cijeli kontekst slavlja krštenja i ženidbe tako naglašava da se euharistijsko otajstvo marginalizira. Kod govora o sakramentima ozdravljenja, pomirenju i bolesničkom pomazanju, otvara se autoru bliska i poznata šira tema pastorala bolesnika unutar župne zajednice. Dotiču se pitanja krize sakramenta pomirenja i bolesničkog pomazanja te njihove aktualnosti u svjetlu nedavno obilježene Godine milosrđa i poticaja pape Franje. Kod sakramenta svete ispovijedi autor primjećuje problem “privatistički” shvaćenog oslobađanja od grijeha, bez jasnog kršćanskoga zalaganja oko rasta u svetosti. Spominje i pojavu suvremena traženja “alternative” ispovijedi u svjetovnim oblicima pomirenja *kulturom zaborava*: “Ta svjetovna praksa danas je na poseban način podržana svjesnim, a ponekad prilično “jeftinim” prijedlozima iz područja popularne psihologije i psihoterapije koji su sve utjecajni u društvenom i kulturnom prostoru, a prezentirani su uglavnom kroz javne medije.” Kod govora o smrti i umiranju, u duhu svoje prethodne knjige na tu temu te spomenutih poticaja pape Franje u Godini

milosrđa, Vranješ govori o procesu tugovanja “koji je nužno proći kroz ustrajni hod unutarnjeg oslobođenja i molitve”, čime se jača osjećaj za budućnost i budući susret s našim dragima u *eshatonu* te se pobjeđuje osjećaj tuge za prošlošću. Pokojne se ne doživljava kao uspomenu nego kao žive i preobražene, kakvi zaista jesu.

Posljednja dva poglavlja knjige volumenom odskaču od ostatak teksta. Možemo reći da se opravdano radi se o dvama najvećim poglavljima posvećenim dvama sakramentima služenja, svetome redu i ženidbi. U njima se, osim teološko-pastoralne tematike sakramenata, otvaraju interesantne teme krize svećeničkog identiteta te suvremene krize i pastoralna obitelji. Ovdje jasno dolazi do izražaja činjenica da autorovo stručno teološko-pastoralno promišljanje o pastoralu sakramenata otvara mogućnost za interdisciplinarno proširenje obrađivanih tema.

Knjiga suvremenog riječkog pastoralnog teologa nije dosadna. Živahna je i lako čitljiva. Namijenjena je svima koji su na bilo koji način uključeni u suvremeni pastoral, širem krugu čitatelja, a osobito pastoralnim djelatnicima, svećenicima, vjeroučiteljima i studentima.

Richard Pavlić